

Efendi'nin editörlüğü'nde Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane tarafından 1849-52 yılları arasında yayınlanan bu derginin yayın hayatı oldukça kısadır.⁴ Fransızca tıp dergileri arasında en tanınmış, 1857 yılında başladığı yayın hayatını 70 yıl boyunca sürdüren *Gazette Médicale d'Orient*'dir. Bu dergi, Kırım Savaşı (1853-56) sırasında İstanbul'a gelen Avrupalı hekimler tarafından kurulan ve daha sonra İstanbullu hekimlerin katılmasıyla genişleyen Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane'nin (Société Impériale de Médecine) yayın organıdır. Bunların dışında başka Fransızca tıp dergilerinin de (yaklaşık 10 kadar) yayımlandığı bilinmektedir.⁵

Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında yayınlanan diğer bir grup tıp dergisi de Türkçe-Fransızca başlık taşıyan dergilerdir. Ancak bunların büyük çoğunluğunda, iki dilli özellik ya yalnızca başlık ile sınırlı kalmış veya Türkçe metin yanında az sayıda Fransızca özet yer almıştır. Kısaca bu dergiler, esas itibariyle Türkçe tıp dergileridir.

Bu çalışmamızda inceleyeceğimiz tıp dergisi *Gazette des Hôpitaux (Ceride-i Emâkin üs-Sıhha)* ise, yukarıda bahsedilen dergilerden farklı bir özelliğe sahiptir. 1887 yılında yayın hayatına başlayan bu derginin Fransızca ve Türkçe nüshalarının metni birbirinin hemen hemen aynıdır. Diğer bir ifadeyle, Türkçe nüshadaki (*Ceride-i Emâkin üs-Sıhha*) makaleler, Fransızca nüshadaki (*Gazette des Hôpitaux*) makalelerin tam tercümesidir. Dolayısıyla, bu dergi, gerçek anlamda Türkçe-Fransızca yayınlanan ilk tıp dergisi dergi olarak nitelendirilebilir. Derginin beşinci kuruluş yıldönümü münasebetiyle yayınlanan bir yazıda, uzun zamandan beri Türkçe ve Fransızca bir tıp dergisine ihtiyaç olduğu ve derginin bir boşluğu doldurduğunun ifade edilmesi⁶ de bu derginin gerçek anlamda ilk Türkçe-Fransızca tıp dergisi olduğu düşüncesini kuvvetlendirmektedir. Benzer bir örnek, daha sonraki yıllarda (1910) yayınlanan *La Pédiatrie en Turquie (Türkiye'de Emraz-ı Etfal)* adlı dergidir. Bu derginin Türkçe kısmındaki makaleler, Fransızca makalelerin bazen tam, bazen de özet çevirisidir.⁷

⁴ Bu derginin *Vekayi-i Tıbbiye*'nin Fransızca nüshası olup olmadığı tartışılmış ise de, Türkçe ve Fransızca nüshalar içerik bakımından birbirinden farklıdır: Nimet Taşkıran, "İlk Türk tıp dergisi Vekayi-i Tıbbiye'nin Fransızca nüshası *Gazette Médicale de Constantinople* mu? ", *Haseki Tıp Bülteni*, Cilt 7, Sayı 1 (Ocak-Şubat-Mart 1969), s.1-12.

⁵ G.Groc & İ.Çağlar, *La presse Française de Turquie de 1795 à nos jours - histoire et catalogue*, Varia Turcica II, Editions ISIS, İstanbul 1985.

⁶ Pardo, [başlıksız yazı], *Gazette des Hôpitaux*, 5e Année, Nr.75, 1/13 Juin 1892, s.1.

⁷ Gülten Dinç, "Arap harfleri ile Türkçe basılmış tıbbi süreli yayımlar üzerine bir inceleme II", *Tıp Tarihi Araştırmaları*, Sayı 5 (1993), s.117; Şeref Etker & Gülten Dinç, "Ottoman pediatrics as reflected in Dr.Violi's monthly *La Pédiatrie en Turquie / Türkiye'de Emraz-ı Etfal*", 37th International Congress on the History of Medicine, Galveston (Texas, USA), 10-15 September 2000, *Résumés*, p.14.

Gazette des Hôpitaux adlı eseri incelememize, II. Abdülhamid'in özel hekimi Mavroyeni Paşa hakkında yaptığımız biyografik bir çalışma vesile olmuştur.⁸ Bu çalışma sırasında, Mavroyeni Paşa'nın yayın listesini hazırlarken, onun *Gazette des Hôpitaux* adlı bir derginin yayınına başladığını ve makalelerinin bir kısmını bu dergide yayınladığını tesbit etmiştik. Daha sonra, bu derginin Türkiye'de yayınlanan ilk Türkçe-Fransızca tıp dergisi olduğunu belirlememiz ve içerdiği makalelerin Türk tıp tarihi araştırmaları için faydalı bir kaynak olabileceğini düşünmemiz, bizi bu dergiyi ayrıntılı olarak incelemeye sevketmiştir.

Derginin Türkiye kütüphanelerindeki nüshaları hakkında

Bu çalışmamızın ilk safhasında, derginin Türkiye kütüphanelerindeki nüshalarına ulaşmaya çalıştık. Kataloglardan ve kütüphane çalışmaları, bize derginin 1887 yılında yayınlanmaya başladığını gösterdi. Kütüphanelerde bulabildiğimiz son sayı (Nr.94-95) 1893 yılına aitti. Ankara Milli Kütüphane'de,⁹ Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde (İstanbul)¹⁰, İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı'nda¹¹, İzmir Milli Kütüphane'de¹² eksik birer koleksiyonun bulunduğunu belirledik. National Library of Medicine'de (Washington) de bazı sayıların bulunduğunu tesbit ettik.¹³

Bu çalışmamızda, derginin İzmir Milli Kütüphane'deki, İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi'ndeki nüshaları ve National Library of Medicine'den ve Ankara Milli Kütüphane'den fotokopisini getirttiğimiz sayıları inceledik. Böylelikle 1887-1893 yılları arasında yayınlanan 1-40, 42-45, 47-49, 70-95. sayıları incelemiş olduk. Sayı 41, 46, 51-69'u bugüne kadar hiçbir

⁸ Feza Günergun, "Dr.Spiridon Mavroyéni Pacha (1817-1902) et ses contributions à la diffusion des sciences médicales dans l'Empire Ottoman," Proceedings of the International Conference on the History of Science: The unification of scientific Europe (17th-19th centuries), Atina 2000 (baskıda).

⁹ G.Groc & İ.Çağlar, a.g.e., s.79. Ankara Milli Kütüphane (Yer Nr. 1956 SB 189): 1887-88, Nr.2-34; 1893, Nr.93-95.

¹⁰ Hakkı Tarık Us Kütüphanesi: 13 Nisan 1887-1 Mayıs 1890, Nr.1, 3-6, 8-9, 15, 17-20, 24-26, 29, 37, 45, 48-50. Hasan Duman, *İstanbul Kütüphaneleri Arap Harfli Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu 1828-1928*, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Yay., İstanbul 1986, s. 60.

¹¹ 1 Ocak 1892-1 Aralık 1893, Nr. 70-93.

¹² İzmir Milli Kütüphane (Yer Nr. 4.33): 1887-1890, Nr.1-21, 23-32, 35-38, 47-49.

¹³ U.S. National Library of Medicine (Microfilm Collection. Call Nr.Film S00029): 1887-1890, Nr.2-5, 7-36, 38-40, 42-45, 47. NLM'deki sayıların belirlenmesinde ve temininde yardımlarını gördüğüm Prof.Dr. S.Kuriyama'ya teşekkür borçluyum.

kütüphanede tesbit edemedik. Sayı 50 Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde mevcut olmakla birlikte, bu kütüphane kapalı olduğu için bu sayıyı göremedik. Derginin Türkçe nüshalarını da incelemekle beraber, bu çalışmamızdan yabancı araştırmacıların da yararlanabileceği düşüncesiyle, yalnızca Fransızca nüshalarının içindekiler listesini çıkardık ve makalemizin sonuna ekledik.

Nimet Taşkiran, *Sürelî Türk Tıp Yayınlarından; Cerrahi Makaleler Bibliyografyası 1849-1966* adlı eserinde (s.xviii), derginin "Ankara Tıp Tarihi Enstitüsü"nde on yıllık ve 131. sayı ile biten bir koleksiyonun bulunduğunu kaydetmiştir.¹⁴ Ancak Taşkiran'ın sözünü ettiği bu koleksiyonu bulmak mümkün olmamıştır.¹⁵ Dolayısıyla derginin hangi sayı (95 veya 131) ile ve hangi tarihte (1893 veya 1897) yayınına son verdiğini bugün kesin olarak söyleyemiyoruz. N. Taşkiran'ın bahsettiği koleksiyon bulunabildiği takdirde, bu sayıları da inceleyerek içindekiler listesini tamamlamak mümkün olacaktır.

Derginin kuruluşu, yayın hedefi ve yayın hayatı

Derginin Fransızca tam adı *Gazette de Hôpitaux Civils et Militaires de l'Empire Ottoman*, Türkçesi ise *Ceride-i Emâkin üs-Sıhha-i Askeriye ve Mülkiye-i Devlet-i Aliye-i Osmaniye*'dir. Dergi, 1887 yılında Sultan II.Abdülhamid'in özel hekimi (Tabib-i hususî-i hazret-i şehriyarî) Mavroyeni Paşa'nın "Müfettiş-i umumî-i emâkin üs-sıhha" tayin edilmesiyle ve onun teşebbüsleriyle 1887 yılında yayına başlamıştır. Sultan II.Abdülhamid'in izni ve maddi desteği ile yayınlanan derginin, ordu birliklerine, hastahanelere ve askeri hekimlere ücretsiz gönderilmesi öngörülmüştür.¹⁶ İlk yıllara ait nüshaların sayfa düzeninin Paris'te yayınlanan *Gazette des Hôpitaux*'nun sayfa düzeni arasındaki büyük benzerlik vardır. Dolayısıyla bu Fransız dergisinin İstanbul'da yayınlanan adaşı için örnek alınmış olduğu düşünülebilir.

Derginin ilk sayısının Fransızca nüshası "1/13 Mayıs 1887" tarihini taşır. Bu tarih "Rumî 1 Mayıs 1303 / Miladî 13 Mayıs 1887" demektir. Türkçe

¹⁴ Gülten Dinç, "Arap harfleri ile Türkçe basılmış tıbbî süreli yayınlar üzerine bir inceleme I", *Tıp Tarihi Araştırmaları*, Sayı 4 (tarihsiz), s. 21.

¹⁵ Sayın Sosyolog Dursun Ayan (Ankara), ricam üzerine, N.Taşkiran'ın sözünü ettiği koleksiyonu adı geçen enstitüde aramış ve kendisine bu derginin enstitü kütüphanesinde bulunmadığı bildirilmiştir. F.N.Uzluk'un kitaplarının yer aldığı Konya İl Halk Kütüphanesi'nde yapılan araştırmadan da maalesef olumlu bir sonuç alınamamıştır. Gerek D.Ayan'a gerekse Konya'daki araştırmayı yaptıran Konya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Haşim Karpuz'a nazik ilgi ve yardımlarından dolayı şükran borçluyum.

¹⁶ Pardo imzalı başlıksız yazı, *Gazette des Hôpitaux*, 5e Année, Nr.75, 1/13 Juin 1892, s.1

nüshadaki tarih yanlışlıkla “13 Nisan 1887 efrenci” olarak verilmiştir.¹⁷ Doğrusu “13 Mayıs 1887 efrenci” olmalıdır. Doğru tarihin Fransızca nüshadaki tarih olduğu, derginin bir ay sonra çıkan sayısının Fransızca ve Türkçe nüshaları üzerindeki tarihin sırasıyla “1/13 Haziran 1887” ve “13 Haziran 1887 efrenci” olarak verilmesinden kolaylıkla anlaşılır.

İlk sayının kapağındaki kayda göre, derginin “mahal-i idaresi”, Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane'nin (Societe Imperiale de Medecine) İstanbul Beyoğlu'nda bulunan “Cité de Péra” içindeki merkezidir.¹⁸ Mavroyeni Paşa, derginin yayın kurulunun Cemiyet'in merkezini kullanılabilmesi için Cemiyet'ten izin istemiş ve merkezin masraflarına ayda 200 kuruş ile katılmayı teklif etmiştir. Cemiyet yönetim kurulu, Cemiyet'in devletten mali destek aldığı için ücret talep edilemeyeceğine ancak derginin yayın kurulunun ücret ödemediği Cemiyet merkezini kullanabileceğine karar vermiştir.¹⁹ Derginin yönetim merkezi, incelediğimiz son sayıda da (Sayı 94-95, Ocak-Şubat 1894) aynı yerdir.

Dergi, önceleri Mihran Matbaası'nda (Bab-ı Ali Caddesi Nr.7) basılmıştır. Daha sonraki yıllara (1892-93) ait sayılarda Mahmud Bey Matbaası (Bab-ı Ali civarında Ebusuud Caddesi Nr.72) kaydı vardır.

İlk sayılarda, senelik abone bedeli, posta ücreti hariç “60 kuruş mecidiye” veya “13 Frank” veya nüshası “5 kuruş”tur. 1892-93 yıllarına ait sayıların (Türkçe nüshalar) kapağında senelik abone bedelinin “30 kuruş mecidiye” veya “6,5 Frank” ve nüshasının 3 kuruş olduğu kayıtlıdır. Bu fiyatlar, ilk sayılarda verilen fiyatların yarısıdır. Fiyatlardaki bu yarılanma, Fransızca ve Türkçe nüshaların ayrı ayrı satılmakta olduğunu düşündürmektedir. Ocak 1888'ten sonra, dergiye “J.B. Baillère et fils” kitabevinin Paris, Londra ve Madrid'deki şubelerinde de abone olmak mümkündür. Mart 1888 sayısının kapağında abonelik ve ilanların yalnızca Karaköy Değirmen-Han'daki Eastern Agency'de kabul edildiği bildirilmektedir. 1892-93 yıllarına ait sayılarda, abonelik ve satışın Bab-ı Ali Caddesi Nr.40'daki Mahmud Bey Kitaphanesi'nde yapıldığı kaydedilmiştir.

Gazette des Hôpitaux'nun yayın hedefi, ilk sayıda derginin yayın kurulu tarafından şöyle özetlenmiştir: Osmanlı ülkesinde, tıp konusunda araştırma yapmak için bol malzeme mevcut olmasına rağmen, tıp bilimine ve literatürüne yeteri kadar katkı yapılmamıştır. Bilim açısından önemli gözlemler, gözlemi

¹⁷ Türkçe nüshadaki bu baskı hatası, H.Duman'ın adı geçen kataloğunda derginin yayın tarihini hatalı olarak, 13 Nisan 1887 olarak vermesine sebep olmuştur.

¹⁸ Beyoğlu Galatasaray'da bugün Çiçek Pasajı'nın bulunduğu han.

¹⁹ “Séance du 25 Mars 1887”, *Gazette Medicale d'Orient*, 30e Année, Nr.2, 31 Mai 1887, s.46-48.

yapan kişilerin hafızasında veya notlarında kalmıştır. Bilim dünyası, hastahanelerde hekimler tarafından yapılan çalışmalardan haberdar değildir. Hastalık istatistikleri, hastalıkların sebepleri üzerine araştırmalar, salgın hastalıklar üzerine incelemeler yapılmış ise de bunlar dağınıktır. Derginin hedefi, bu dağınık çalışmaları biraraya toplayıp yayınlamak bilim dünyasına sunmak, yeni çalışmaları teşvik etmektir. Diğer taraftan İstanbul'daki ve taşradaki hekimleri, ülke topraklarında tıp konusunda gözlenen ilgi çekici olaylardan haberdar etmek, yabancı tıp literatüründen alıntılar yaparak yeniliklerin hekimler tarafından izlenmesini sağlamaktır. Diğer bir hedef de, ülkedeki andemik ve epidemik hastalıklarla ilgili haberleri dış ülkelere duyurmaktır.²⁰

Başlangıçta ayda bir yayınlanırdı, Eylül 1887'de iki defa, 1888 yılında bir müddet 15 günde bir yayınlanmıştır. Dergi, Aralık 1888'den Mart 1889'e kadar yaklaşık üç ay yayınına ara vermiştir. Ara verme sebebi, "isteğimiz dışında gelişen şartlar ve yönetimimizin son zamanlarda karşı karşıya kaldığı durum" sözleriyle üstü kapalı olarak belirtilmiştir.²¹ Mart 1889'da çıkan 34. sayıdan sonra dergi yine Temmuz 1889'a kadar yayınlanmamıştır. 35. sayının (27 Temmuz 1889) kapağında "İsteğimiz dışında gelişen şartlar yüzünden ceridemizin yayınına oldukça uzun bir müddet ara vermek zorunda kaldık. Yayınımıza, ileride onun düzenli olarak yayınlanmasını sağlayacak şartlarda tekrar başlıyoruz." açıklaması vardır. Böylece derginin 1889 yılı başında toplam 6-7 ay kadar yayını durdurduğu anlaşılmaktadır. Dr. Pardo, "derginin bazı reformlara ihtiyaç duyan bir sağlık kurumu hakkında gerçeği söylediği için yayına başlamasından kısa bir müddet sonra tehlike geçirdiğini" ifade etmesi yayının kesilme veya durdurulma sebebi hakkında bir fikir vermektedir. Derginin yayını, muhtemelen söz konusu yazıdan sonra durdurulmuş ve yine Pardo'nun ifadesine göre, "tehlike" Mavroyeni'nin kararlılığı, enerjisi ve mevkii sayesinde atlatılmıştır.²²

İlk sayıdaki kayıtlardan, derginin bir "Heyet-i Tahririye"si (La Rédaction) ve bunun da bir "kâtib"i (Secrétaire) bulunduğu anlaşılmaktaysa da, şahıs ismi verilmemiştir. Daha sonraki sayılarda da bir isim listesi yoktur. Ancak Mavroyeni Paşa'nın derginin hem "Umur-i idare ve tahririye reisi" hem de "Sahib-i imtiyaz"ı olduğu anlaşılmaktadır.²³ 1889 yılındaki bir haber yazısında, Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane muallim muavinlerinden Dr. Kolağası Fahri Bey'in

²⁰ La Rédaction imzalı başlıksız yazı, *Gazette des Hôpitaux*, Sene 1, Sayı 1, s.3-4.

²¹ *Gazette des Hôpitaux*, Sene 2, Sayı 34, 15/27 Mars 1889, s.1.

²² Pardo, a.g.m., s.3.

²³ *Gazette des Hôpitaux*, Sene 1, Sayı 5, 1/13 Août 1887, s.

yayın kurulu üyesi olduğu kaydedilmiştir.²⁴ Bu kişi, Prof. von During'in dermatoloji derslerini Türkçe'ye çeviren kişidir. Türkçe nüshalarda "mütercim" olarak adı geçen doktorlar da muhtemelen yayın kurulunda yer almıştır. Zira ilk sayıda, "bütün makalelerin Fransızca ve Türkçe olarak yayınlanacağı, yayın kurulunun bunları bir dilden diğerine çevirme görevini üstlendiği belirtilmiştir. Bu mütercimler arasında Bafralı Yanko, Dr. Hüseyin Hulki, Dr. Yüzbaşı Nureddin Mahmud, Dr. Ali Süleyman (Beylerbeyi Hastahanesi), Binbaşı Ahmed, Dr. Mehmed Fahri, Dr. Yüzbaşı Saadeddin Ali (Beylerbeyi Hastahanesi), Dr.Binbaşı Faik (Beylerbeyi Hastahanesi), Dr.Kehhal Binbaşı Tevfik Vahid sayılabilir.

Derginin önce Fransızca nüshasının hazırlandığını ve sonra bu nüshanın Türkçe'ye tercüme edildiğini ve daha sonra da her iki nüshanın birlikte yayınlandığı anlaşılmaktadır. Taradığımız nüshalarda, orijinali Türkçe olup Fransızca'ya tercüme edilmiş olan tek bir makaleye rastladık. Bu da Ahmed Paşa'nın Yenibahçe hastahanesini tanıtan yazısıdır (Sayı 21, 27 Mayıs 1889, s.7-8 ve Sayı 22, 13 Haziran 1889, s.4-5).

Dergi niçin iki dilde (Türkçe ve Fransızca) yayınlandı?

Derginin editörü olduğunu tahmin ettiğimiz Dr. Pardo, derginin beşinci kuruluş yıldönümü münasebetiyle yayınladığı yazıda, iki dilde yayın hakkında özetle şunları söylemektedir:²⁵

Yayın dilleri [Türkçe ve Fransızca], dergiye kendine has bir karakter vermektedir ve bu diller rasgele seçilmemiştir. Ne denirse densin, Türk dili modern bilimlere ve özellikle tıba mükemmel şekilde uyarlanabilir... Kabul etmek gerekir ki Türk dili – bize göre tek kusuru çok güzel ve çok zor olmasıdır- tıpta yüksek öğretim dili olarak seçildikten sonra iyi ve beklenmedik sonuçlar elde edilmiştir... Türk dilinin, garip bir özelliği vardır: Türk dili, günümüz hekimlerinin kullanmak zorunda oldukları terkiplerin tarzına uygun çeşitli usullara (Farsça ve halk dili) sahiptir. Zaten bu dil, Osmanlı İmparatorluğu'nu oluşturan farklı milletlerin ortak (*conventionelle*) dilidir ve bu milletlerin mensupları bu dili bilmek ve konuşmaktan gurur duymaktadır...

Böylece, tıp eğitim kurumlarında veya hastahanelerin servislerinde, bu bilimsel ve t:bbi dili (*style*) oluşturmayı başarmış olan meslektaşlar vardır. Bu meslektaşların yeteneğine ve yurtseverliğine sesleniyoruz: verdikleri derslerin metinlerini, ilgi çekici vaka gözlemlerini (otopsiyile beraber),

²⁴ *Ceride-i Emâkin üs-Sıhha*, Sene 2, Sayı 38, 1/13 Eylül 1889, s.6

²⁵ Pardo, *a.g.m.*, s.3-4.

monografilerini ve orijinal araştırma makalelerini, dergimizde yayınlanmak üzere göndersinler. Bu yazıları böylece bu yeni dili (*style*) yaygınlaştırmada model oluşturabilir.

Fransızca, başlangıçta tıp öğretimi için kabul edilmişti. Bu dil, açık, kesin ve uluslararası bir dildir. Her hekim, Avrupa tıp ailesinin üyesi olabilmek için bu dili bilmelidir. Türkiye'nin, kendisini oluşturan çeşitli milletlerin maddi, manevi ve entelektüel gelişmesi için bu iki dile ihtiyacı vardır... *Gazette des Hôpitaux*, kendi tarzında tek dergidir ve Doğu ile Batı'yı birleştiren bir çizgidir.

Bu satırlardan anlaşılacağı üzere, derginin Fransızca ve Türkçe yayınlanmasının başlıca sebebi, tıbbın artık Osmanlı Türkçesi ile ifade edilebileceğinin kabul edilmiş olmasıdır. Bu satırların yazarı olan Dr. Pardo'nun 1870'li yıllarda Türkçe tıp eğitiminin aleyhinde yayınlayan Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane'nin üyelerinden olması dikkat çekicidir. Cemiyet, o yıllarda tıp eğitiminin Türkçe yapılmasına karşı çıkarken, 1887'e gelindiğinde Türkçe-Fransızca bir tıp dergisinin yayın kurulunu merkezinde misafir etmektedir. Bu dergi, Türk hekimlerinin Türkçe makalelerini yayınlamak ve Türkçe tıp dilini yaygınlaştırmak amacıyla onlara çağrıda bulunmaktadır. Cemiyet'in bu farklı tutumunun sebebi nedir? Bu tutum değişikliği, 1860'lı yıllarda, Osmanlı Türkçesi'nin tıp eğitimi için uygun ve yeterli bir dil olduğunu savunan Türk hekimlerinin başarısının bir sonucudur. Diğer taraftan, Türkçe eğitim veren Mekteb-i Mülkiye-i Tıbbiye'nin kurulması ve Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'de de Türkçe eğitime geçilmesi neticesinde, imparatorluk sağlık kurumlarındaki Türk hekimlerin sayısı 1880'li yıllarda artmış, bu da, gayri müslim hekimlerin ve Fransızca'nın nüfuzu muhtemelen azaltmıştır. Türk doktorlar ve imparatorlukta diğer milletler nezdinde Fransızca'nın ve Fransız kültürünün nüfuzunu koruyabilme fikri, iki dilli bir derginin yayınlanma teşebbüsünün gerisindeki hareket ettirici güç olabilir: Pardo aynı yazıda, "Türkiye'nin, kendisini oluşturan çeşitli milletlerin maddi, manevi ve entelektüel gelişmesi için bu iki dile ihtiyacı vardır." demektedir. Derginin iki dilde yayınlanmış olmasının bir diğer sebebi de, dergiyi hem Türk doktorlara, hem de Avrupa ülkelerine, hem de Osmanlı imparatorluğundaki frankofon doktorlara pazarlama düşüncesi olabilir.

Dergiye katkıda bulunan yazarlar

Dergide yazıları yayınlanmış doktorların büyük kısmı, Osmanlı sağlık kurumları mensuplarıdır. Bunların bir kısmı, İstanbul'daki kurumlarda çalışan doktorlardır: Dr.S.Mavroyeni, Dr. Zoeros Paşa, Dr. Von Düring Paşa, Dr. A.de

Castro (Toptaşı Bimarhanesi başhekimisi), Dr.Lambiki (Beylerbeyi Hastahanesi başhekimisi), Dr. Macridi Paşa (Hastahaneler müfettişi), Ahmed Paşa, Halim Bey (Membre du Conseil Sanitaire du Seraskerat), Dr.Binbaşı Tevfik Vacid (Kehhal, Haydarpaşa ve Beylerbeyi Hastahanelerinden), Dr. Khntirrian (Beylerbeyi Hastahanesi), Yanko Efendi Orduoğlu (Bab-ı Vâlâ-yı Seraskeri Hastahanesi) gibi. Diğer bir grup ise, Selanik, (Dr.Rıfat, Dr.Misrachi), Rodosto (Dr.Vuccino), Beyrut (Dr. Yüzbaşı Hayri, Hüsni, Aristidi ve İbrahim Efendiler), Monastır (Dr. M.Christovich) gibi imparatorluğun diğer şehirlerinde çalışan doktorlardır.

Dergide, Avrupalı doktorların da yazıları yayınlanmıştır. Örnek olarak, Dr. Barette (Hopital de la Charité cerrahi kliniği şefi, Paris), Dr.M. Desprès (Hopital de la Charité cerrahi kliniği, Paris), Dr. Puschmann (Viyana Üniversitesi Tıp Tarihi Profesörü), Dr. Trélat (Paris Üniversitesi Tıp Fakültesi cerrahi kliniği profesörü), Dr. Hermann Cohn (Breslau), Dr.S.Hamburg, Dr.Trousseau ve diğerleri.

Yazılarıyla dergiye katkıda bulunan bir diğer grup hekim de İstanbul'daki Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane üyesi doktorlardır. Bunlar arasında Dr. Pardo, Dr. Serpossian, Dr. Sévian'ı sayabiliriz. Özellikle Dr. Pardo, İstanbul'un sağlık durumu hakkındaki yazılarıyla, Mavroyeni gibi dergiyi sürekli besleyen bir yazardır.

Dergide, gayrimüslim veya yabancı (Dr. Caradjay, Dr.Gabouzzi, Dr. A.Sciaky, Dr. Némó, Dr. Zartarian) ve Türk (Dr. İbrahim, Dr. Fuad) başka doktorların da yazıları bulunmaktadır. Dolayısıyla, derginin yazar kadrosu esas itibariyle, Osmanlı gayrimüslim ve Avrupalı doktorlardan oluşmakla birlikte, dergide az sayıda da olsa, Türk doktorların da makalelerinin yayınlanmış olduğu gözlenir. Diğer taraftan, derginin Türkçe nüshasının yayınlanması, yukarıda adlarını saydığımız İstanbul askeri hastahanelerine mensup Türk hekimlerin katkılarıyla olmuştur. Frenk hekimlerin 1856 yılında kurduğu Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane'nin yayın organı olan *Gazette Medicale d'Orient*'da yazısı yayınlanan doktorlar arasında --*Gazette des Hôpitaux*'nun kurulduğu 1887 yılına kadar olan dönem içinde-- hiçbir Türk doktorun bulunmadığı görülür. Dolayısıyla, en azından ilk yıllarında, *Gazette des Hôpitaux*'nun *Gazette Medicale d'Orient* gibi Türk unsurunu dışlayıcı bir tutum içinde olmadığı düşünülebilir.

Dergide yayınlanan yazıların büyük kısmı Mavroyeni Paşa'ya aittir. Hatta bazı sayılarda (Sayı 36, 37, Sene 1889) yalnızca onun yazıları bulunmaktadır. 1892'den sonraki bazı sayılar incelendiğinde, derginin yalnızca Pardo-Mavroyeni ikilisi tarafından beslendiği görüşü kuvvetlenir. Bu yazarlara ek

olarak bazı sayılarda Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane üyelerinden Dr.Serpossian'ın bazı vaka takdimleri yer alır. Derginin ilk yıllarında görülen çok yazarlı ve çok kültürlü yapısı artık mevcut değildir. Dergi, sanki az sayıda Cemiyet üyesinin gayretleriyle ayakta kalmaya çalışan bir dergi görünümündedir. Türk doktorların ilgisi ve İstanbul dışından gelen katkılar da azalmıştır. Bu durumun ne zamana kadar devam ettiği, ulaşamadığımız son sayıların (Sayı 96-131, 1893-97) incelenmesiyle anlaşılacaktır.

Dergide yayınlanan yazıların sınıflandırılması

Dergide yayınlanan yazıları beş ana grupta toplamak mümkündür: 1) Eğitim amaçlı yazılar; 2) Vaka takdimleri ve gözlemler; 3) Yeni teşhis ve tedavi yöntemlerini tanıtan yazılar; 4) Sağlık kurumları ile ilgili yazılar 5) İstatistikler 6) Diğer yazılar

Eğitim amaçlı yazılar

Bu gruptaki yazıların büyük kısmını konferans metinleri oluşturur. Bunların önemli bir kısmı, Mavroyeni Paşa'nın hastahaneler genel müfettişi göreviyle İstanbul'daki askeri hastahanelerde bulaşıcı hastalıklar hakkında vermiş olduğu konferansların metinleridir. Beylerbeyi, Bab-ı Vâlâ-yı Seraskerî, Haydarpaşa, Maltepe, Bahriye, Gümüşsuyu ve Kuleli askeri hastahanelerinde verilen bu konferanslarda sıtma, kolera, dizanteri, difteri, tifo-tifüs, veba, sarı humma (fièvre jaune, vomito negro) ve loğusa humması'nın özellikleri, hastalığın seyrinden ve tedavisinden bahsedilmiştir. Mavroyeni'nin bulaşıcı hastalıkları genel olarak ele aldığı ve Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'de verdiği konferansların metni de dergide yayınlanmıştır.

Yayınlanan diğer konferanslar arasında, Paris Tıp Fakültesi Cerrahi Kliniği şefi Dr. Barette'in askeri cerrahide antisepsinin uygulanması; Dr. Zoeros Paşa'nın Pasteur'ün buluşları ve özellikle kuduzu önleme metodu hakkındaki konferansları da vardır. Von Düring Paşa'nın 11 Eylül 1889'da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'de "Emraz-ı cildiye ve ilel-i efrenkiye" kürsüsünün açılışında verdiği ilk dermatoloji dersi de dergide eğitim amaçlı yayınlanan yazılar arasındadır. Böyle yazıların yayınlanmasındaki temel hedef, Osmanlı askeri hekimlerine, sık karşılaştığı hastalıkların tedavisi, cerrahi operasyonların başarısında önemli rol oynayan antisepsi vb. konularda bilgi vermektir.

Vaka takdimleri ve dönemin hastalık salgınları hakkındaki gözlemleri içeren yazılar

Dergide, gerek İstanbul gerek İstanbul dışı hastahanelerde çalışan hekimler tarafından gönderilen çok sayıda vaka takdimi yer almıştır. Kulak içindeki kurtların çıkarılması, veremli bir hastanın öksürüğünün ergotinin ile durdurulması, bir kızıl (rougeole) vakası tedavisi gibi çok çeşitli konularda vaka takdimleri bulunmaktadır. Derginin içindekiler listesi incelenerek, vaka takdimlerinin konuları hakkında ayrıntılı bilgi edinmek mümkündür.

Osmanlı hekimlerinin, imparatorluğun değişik şehirlerinde görülen hastalıklarla ilgili gözlemlerini içeren yazılar, özellikle hastalıkların Türkiye'deki tarihi üzerinde çalışanlar için değerlidir. Bunlar arasında "hastahaneler müfettişi" Makridi Paşa'nın halep çibani, Bağdat akrepleri hakkındaki yazıları ile 1854 yılında Silistre kuşatması sırasındaki tifüs ve kolera salgınları ve Türkiye'nin değişik şehirlerinde gözlediği değişik sıtma formları hakkındaki gözlemlerini aktaran yazıları sayılabilir.

Dr. Pardo'nun İstanbul'un sıhhi durumu "Constitution médicale à Istanbul" (Dersaadetin cibillet-i tibbiyesi) başlıklı yazıları, ondokuzuncu yüzyılın sonuna doğru İstanbul'da yaygın olan mevsim hastalıkları, salgın hastalıklar, şehrin hijyenik durumu vb. konularda bilgi vermektedir. Bu yazılara İstanbul'da çiçek hastalığı ve koleradan bahseden yazılar da eklenebilir. Beyrut Hastahanesi'nden Dr. Yüzbaşı Hayri, Aristidi ve İbrahim efendilerin Beyrut şehrinin tıbbi topografyası ile ilgili yazıları da bu yazı grubu içine alınabilir.

Sağlık kurumları ve sağlık hizmetler

Hastahaneler müfettişi Makridi Paşa'nın beş sayı boyunca yayınlanan "İstanbul askeri hastahaneleri hakkında notlar" başlıklı yazısı Osmanlı başkentindeki 10 askeri hastahaneyi (Haydarpaşa, Maltepe, Beylerbeyi, Gümüşsu, Yıldız, Seraskerlik, Kuleli, Humbarahane, Büyük Liman, Zeytinburnu) tanıtmakta ve bunların idari yapısını açıklamaktadır. Ahmed Paşa'nın yurtlarını terketmiş olan müslümanlar (*expatriés musulmans*) için kurulan Yeni Bahçe Hastahanesi'nin (Yüksek Kaldırım) ayrıntılı bir tarifini vermektedir. Dr. Sévian, Bahriye Hastahanesi'nin (Kasımpaşa) binasını ve iç düzenini ayrıntılı olarak yazmıştır. Pardo'nun "Osmanlı ordusunda sağlık hizmetleri" başlıklı yazısı tartışmalara sebep olmuş ise de yazarın gözlem ve değerlendirmelerini içermesi bakımından önemlidir.

Yeni teşhis ve tedavi yöntemlerini tanıtan yazılar

Bu tip yazılar iki kısımdır. Bir kısmı, hekimler tarafından yazılıp dergiye gönderilen ve yayınlanan yazılar. Diğer grup ise “Muktebesat” veya “Revue de presse” başlığı altında Avrupa tıp dergilerinden aktarılan yazılardır.

İstatistikler

Derginin hemen her nüshasının son sayfaları ististiklere ayrılmıştır. Şubat 1887'den 1890'e kadar, kesintili olarak verilmiş olsa da İstanbul askeri hastahanelerinin istatistikleri, yani giren, çıkan ve ölen hasta sayıları verilmiştir. Ayrıca, Bahriye Hastahanesinin 1887, Merkez Hapishane Hastahanesi'nin, Haseki Kadın Hastahanesi ve Toptaşı bimarhanesinin hasta istatistikleri kesintili olsa da verilmiştir. Ayrıca İstanbul şehrinin vefat istatistiğini de 1887-93 yılları arası için bulmak mümkündür. Haziran 1891-Ocak 1892 yılları arasındaki dönem için kolera istatistiği yanında az sayıda da olsa Bağdat'taki vefat sayıları, Mezopotamya'da /Irak'ta kolera bülteni ve epizotiler verilmiştir.

Diğer başlıklar

Dergide, “bibliyografya” başlığı altında Avrupa'da yeni çıkan tıp kitaplar tanıtılmış, “vefayat” (necrologie) başlığı altında özellikle Osmanlı sağlık teşkilatında çalışan doktor ve eczacıların vefat haberleri veya kısa biyografileri verilmiştir. Bu doktorlar arasında Bélisaire Paşa, Yüzbaşı Tevfik Bey, Kadri Paşa, Marko Paşa, Nuri Paşa, Dr.Kyriacon, Dr. Kasım İzzeddin, César Grollero (Pangaltı'da eczacı), Faik Bey (Mekke'de doktor), Cemal Bey (Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane hocalarından), Dr. Sebastis (Medecin sanitaire a Damas), Dr. Nikolaiki (Maltepe Hastahanesi Başeczacısı) sayılabilir. Dergide “nişan” ve “tevcihat” başlıkları bulunduğu gibi, ilaç ilanlarının da yer aldığı sayfalar da vardır. Dergide yer alan ilaç ilanlarının hepsi Avrupalı firmalar tarafından üretilen ilaçlara aittir.

Sonuç

Bu çalışmamızda, *Gazette des Hôpitaux (Ceride-i Emâkin üs-Sıhha)*'nın, 1887-1893 yılları arasına ait, kütüphanelerde tesbit edebildiğimiz sayılarını inceledik. Dolayısıyla derginin en azından 7 sene boyunca – bir müddet yayınına ara verse de -- çıktığını söyleyebiliriz. Taşkiran'ın bahsettiği “131. sayı ile biten” koleksiyon bulunduğu takdirde, derginin 1887-97 yılları arasında 10 sene boyunca çıkmış olduğu kesinlik kazanacaktır.

Osmanlı döneminde yayınlanan tıp dergilerinin genellikle kısa ömürlü olduğu göz önünde bulundurulduğunda, *Gazette des Hôpitaux*'nun yayın süresi küçümsenmemelidir. Bu dergilerin kısa ömürlü olmaları, büyük ölçüde ekonomik sıkıntılardan kaynaklanmıştır. Osmanlı döneminin en uzun süreli tıp dergileri olan *Gazette Médicale d'Orient* (1857-1927) ve *Ceride-i Tıbbiye-i Askeriye* (1871-1921) devlet desteğiyle yayınlanmış dergilerdir.

Dergi, tesbit edebildiğimiz kadarıyla, Fransızca ve Türkçe nüshaları birbiriyle eş olan ilk Osmanlı tıp dergisidir. Dergiyi iki dilde yayınlama kararında, tıp eğitiminin Türkiye'de 1860'lı yıllardan itibaren Türkçe olarak yapılmış, Osmanlıca tıp terminolojisinin 1880'li yıllarda artık yerleşmiş ve modern tıp eğitimi almış Türk doktor sayısının artmış olmasının etkili olduğunu söyleyebiliriz. Derginin yalnızca Türkçe değil, Türkçe-Fransızca yayınlanmış olması da muhtemelen, Fransızca'nın tıp camiasındaki nüfuzunu koruma ve dergiyi Avrupa ülkelerine ve Osmanlı imparatorluğundaki frankofon doktorlara pazarlama düşüncesine yöneliktir.

Dergi, Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane'nin yayın organı olmamakla birlikte, derginin Cemiyet ile yakın bağları vardır. Cemiyet üyelerinin yazılarına yer verdiği gibi, derginin muhtemel editörü Dr. Pardo, Cemiyet'in faal üye ve idarecilerindedir. Kurucusu, daha önce de belirttiğimiz gibi cemiyetin başkanlarından Mavroyeni Paşa'dır. Yayın çalışmaları için Cemiyet'in lokalini kullanmaktadır ve 1892'den sonra Cemiyet oturumlarının zabıtlarını yayınlamıştır. Derginin ilk yıllarda görülen ve değişik din ve kültürlere mensup doktorların çalışmalarını biraraya getiren ve bunlar arasındaki ortak çalışmayı ve iletişimi kurmaya yönelik çok kültürlü yapısı, daha sonra ortadan kalkmış, dergiye olan ilgi yavaş yavaş azalmıştır. Belki de bu yüzden Pardo, 1893'te derginin 5. yılı münasebetiyle yazdığı yazıda, Türk doktorların dergiye Türkçe yazılarını göndermeleri için çağrıda bulunmuştur.

Dergideki makaleler, Türkiye'de ondokuzuncu yüzyılda görülen hastalıklar, Osmanlı sağlık kurumları durumu ve tarihi üzerinde çalışanlar için değerli bilgiler sağlamaktadır (Bu makalelerin dökümü bu çalışmanın sonunda verilmiştir.). Diğer taraftan dergi, tıbbi metinlerin Fransızca ve Türkçelerini birarada yayınlamış olduğundan, Osmanlıca tıp terimlerinin Fransızca karşılıklarının belirlenmesi bakımından önemli ve sağlam bir kaynaktır. Makalelerin bütününün Fransızca'dan Türkçe'ye tercüme edilmiş olması, Türkçe nüshayı hazırlayan ve çoğu Türk askeri doktorlardan oluşan grubun, ciddi bir çeviri çalışması içine girmiş olduklarını göstermektedir. Fransızca ve Türkçe nüshaları üzerinde ileride yapılacak karşılaştırmalı çalışmalar, bu çeviri çalışmasının Osmanlı tıp terminolojisine getirmiş olduğu katkının ortaya konmasında yardımcı olacaktır.

13 Eylül - 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

تجدید فکری و اصلاحی

تجدید فکری و اصلاحی

عمل ایلدوسی
رسدنامه تک اولنده واقع جیت لیا نسلده

ب. رسدنامه آچره جانی، آتشی قیامتی حمیده؛ پشاور 13. فراتی در پست امیری داخل کنگار

ایمیر ایلدوسی
رسدنامه آچره جانی، آتشی قیامتی حمیده؛ پشاور 13. فراتی در پست امیری داخل کنگار

ب. رسدنامه آچره جانی، آتشی قیامتی حمیده؛ پشاور 13. فراتی در پست امیری داخل کنگار

Şekil 2: Ceride-i Emakin üs-Sihha'nın ilk sayısının ilk sayfası (Türkçe kısım)

1115 Mai 1887

GAZETTE DES HOPITAUX

CIVILS et MILITAIRES DE L'EMPIRE OTTOMAN

BUREAUX DU JOURNAL
A CONSTANTINOPLE

Cité de Fera, au bas de la société HÉRÉDITAIRE DE MÉDECINE

تاریخ: 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

تاریخ: 13 Eylül 1307

Şekil 1: Gazette des Hôpitaux'nun ilk sayısının ilk sayfası (Fransızca kısım)

A French-Turkish medical journal published in Istanbul: Gazette des Hôpitaux (Ceride-i Emakin üs-Sıhha, 1887)

Feza Günergun

The teaching of medical sciences in French in the Imperial School of Medicine in Istanbul during the first three quarters of the nineteenth century and the large number of European physicians practicing in the Ottoman Empire stimulated the publication of medical journals in French or in Turkish with abstracts in French. The present article aims to study *Gazette des Hôpitaux* (*Ceride-i Emakin üs-Sıhha*) published in Istanbul from 1887 on due to the initiatives of Mavroyéni Pacha (1817-1902) after he was assigned "inspecteur général des hôpitaux de l'Empire Ottoman." According to N.Taşkıran, 131 issues were published. However, we only have been able to locate 73 issues (1887-1893) in various libraries in Turkey and USA. The table of contents of these issues is given in appendix of the present article.

The journal was sponsored by Abdülhamid II (1842-1918) since Mavroyéni was his private physician. The design of its front page is very similar to the *Gazette des Hôpitaux* (Paris) and it is highly probable that Mavroyéni was influenced by this French journal. The first issue appeared on 13 May 1887 and the editorial board worked in the premises of the Société Impériale de Médecine de Constantinople of which Mavroyéni was a respected member.

As stated in the editorial of the first issue, the journal's main aim was to publish case studies by doctors working in Ottoman hospitals, their observations, hospital statistics in order to incorporate their experience to medical literature. Secondly, to inform medical doctors working in Istanbul and the provinces from European medical literature in order to enable them to follow up novelties. A third purpose was to inform European doctors from endemic diseases and epidemics encountered in Ottoman lands.

It is interesting to find in the journal –at least in the first few years-- a collaboration between Turkish doctors and their non-muslim (French, Greek etc.) colleagues. The fact that this French-Turkish journal is initiated and edited

by non-muslim doctors such as Mavroyéni, Pardo and others is also noteworthy since the latter had protested in 1865-70 against the teaching of medicine in Turkish in the Imperial School of Medicine arguing that Turkish language was not adequate for teaching this discipline. What led them to publish a French-Turkish medical journal almost 30 years later and to admit that "la langue Turque s'adapte parfaitement aux sciences modernes et à la médecine surtout"? This new attitude has probably its origins in the teaching of medical sciences in Turkish which proved successful during these 30 years.

The increase in the number of Turkish physicians in the Empire in 1880s probably led to a decrease in the authority of non-muslim and European physicians practicing in the Empire. Thus, in order to maintain their influence they initiated a bi-lingual journal and tried to address to a larger number of readers. It also may have arisen from marketing the journal to francophone doctors practising in Ottoman lands and in Europe.

The authors contributing to the journal were mostly doctors practising in Ottoman health institutions. Articles by European doctors were also published. As the contributions diminished from 1892 on, the journal lost its multi-cultural character and was essentially supported by Dr. Mavroyéni et Dr. Pardo. Articles published in the journal can be classified in five groups: 1) articles for educational purposes such as conferences on contagious diseases or epidemics, 2) Case studies and observations 3) Articles dealing with new treatments and diagnostic methods, 4) Articles on Ottoman health institutions, 5) Statistics 6) miscellaneous (book reviews, necrologies etc).

These articles give valuable information on diseases encountered in the 19th century Ottoman hospitals. On the other hand it is a significant source for those who work on Ottoman medical terminology since it enables the researcher to find the French equivalent of the Ottoman medical terms since French and Turkish sections of the journal are almost identical.

APPENDIX

GAZETTE DES HÔPITAUX CIVILS ET MILITAIRES DE L'EMPIRE OTTOMAN: SOMMAIRES DES NUMEROS PUBLIES 1887-1893

AMK, Ankara Milli Kütüphane (Bibliothèque Nationale d'Ankara)

İMK, İzmir Milli Kütüphane (Bibliothèque Nationale d'İzmir)

İÜTT, Bibliothèque de la Chaire de Déontologie et d'Histoire de la Médecine, Faculté de Médecine d'Istanbul, Université d'Istanbul

NLM, National Library of Medicine (Washington)

HTU, Bibliothèque Hakkı Tark Us (İstanbul)

1e Année, No.1 (1/13 Mai 1887), İMK

- La Rédaction, [introduction] s.3-4
- Dr. Yanco Effendi Ordouoglou (Hopital Central du Séraskérat), "Extraction des vers développés dans l'oreille gauche" s.4-5
- Dr. Kh'ntirriann, "De l'ergotine comme moyen hémostatique préventif dans les opérations chirurgicales"s.5
- S.Serpossioan, "Hémorragie bronchique opiniâtre chez un tuberculeux arrêtée par l'injection sous-cutané d'ergotinine de Tanret" s.5-7
- Mavrogéni Pacha, "Conférences faites à l'Hôpital de Beylerbey sur les maladies infectieuses: Discours d'ouverture" s.7-8
- Revue de la presse: Emploi du tannin dans la tuberculose.....s.8
- Halim Bey (Membre du Conseil Sanitaire du Séraskérat), "Statistique des hôpitaux militaires de Constantinople concernant le nombre des malades entrés, sortis et morts dans le mois de Février de l'année 1887"s.8
- Publicité.....s.9

1e Année, No.2 (1/13 Juin 1887), İMK

- Dr.Pardo, "Revue Sanitaire de l'armée en Turquie"(à suivre)..... s.1-4
- Zoéros Pacha, "Conférence sur M.Pasteur et ses découvertes et spécialement sur la méthode préventive contre la rage" (à suivre) s.1-2

- Dr. Kh'ntirriann, "Sur un cas de rougeole remarquable par la température hyperpyrétique et surtout par le retour inspiré de la fièvre après un intervalle de sept jours" s.4-5
- Mouvement des Hôpitaux militaires de Constantinople au mois de Mars 1303s.6
- Revue de la presse.....s.6
- Variétéss.7
- Mavrogéni Pacha, "Conférences faites à l'hôpital militaire du palais de Beylerbey sur les maladies infectieuses: A- Malarias.7
- Statistique de l'Hopital de la Marine Impériale depuis le 1er Janvier jusqu'au 1er Marss.8

1e Année, No.3 (1/13 Juillet 1887), İMK

- [Discours prononcé par Mavrogéni Pacha à propos de la fondation d'une association de secours mutuels ayant pour but de venir en aide aux médecins, pharmaciens, chirurgiens au service du gouvernement impérial] s.1-3
- Dr.Pardo, "Revue sanitaire de l'armée en Turquie (suite)" s.3-4
- J.Serpossian, "A la suite d'une typhlite avec occlusion intestinale, abcès de fosse iliaque – ouverture par la région lombaire – Guérison" s.4-5
- Dr. A.de Castro (Médecin en Chef de l'Asile de Toptachi), "Expertise médico-lédale sur l'état mental d'un nommé Hussein, d'Avrat-Hissar accusé de meurtre" s.5-7
- Revue de la presse.....s.7
- Mouvement des Hôpitaux militaires de Constantinople au mois de Mai 1887s.8
- Ville de Constantinople: Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois de Mai (s.v.) 1887.....s.8
- Variétéss.8

1e Année, No.4 (15/27 Juillet 1887), İMK

- Dr.Pardo, "Service sanitaire de l'armée en Turquie (suite)" s.1-2
- Hôpital de Beylerbey, Service chirurgical du Dr. Kh'ntirriann, "Résection partielle de la crête iliaque pour une astéite avec abcès ossifluents – Guérison" s.2-4
- Zoéros Pacha, "Conférence sur M.Pasteur et ses découvertes et spécialement sur la méthode préventive contre la rage" (suite)..... s.4-5
- Mavrogéni Pacha, "Conférence sur la Malaria"s.5

- Statistique de l'Hôpital de la Marine Impériale depuis le 1er Janvier jusqu'au 1er Mars, s.6-8
- Variétés s.8
- Statistique de l'Hôpital de la Prison Centrale du Ministère de la Police du mois d'Avril 1303 (1887) s.8

1e Année, No.5 (1/13 Août 1887), İMK

- Colonel Lambiki (Médecin Principal de l'Hôpital du Palais de Beylerbey, “[Sur l'article de Dr.Pardo sur le service sanitaire de l'armée en Turquie]..... s.1-2
- Macridi Pacha (Inspecteur des hôpitaux), “Bouton de Bagdad ou d'Alep – Cas observés à Bagdad par Macridi Pacha, inspecteur des hôpitaux s.3-4
- Zoéros Pacha, “Conférence sur M.Pasteur et ses découvertes et spécialement sur la méthode préventive contre la rage” (suite)..... s.4-5
- Statistique de l'Hôpital de la Marine Impériale pour le mois de Mars. s.5-6
- Mavrogéni Pacha, “Conférence sur la Malaria” s.6-7
- Statistique de l'Hôpital de la Prison Centrale du Ministère de la Police du mois de Mai 1303 (1887).....s.7
- Revue de la presse.....s.7
- Variétéss.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Juin 1887.....s.8

1e Année, No.6 (15/27 Août 1887), İMK

- [Dr. Macridi Pacha], “Observation faite à l'Hôpital de Maltépé sur la vitalité des microbes cholériques et sur la possibilité d'éteindre le foyer cholérique dès le commencement” s.1-2
- Hôpital de Beylerbey, Service chirurgical du Dr. Kh'ntirriann, “Emploi de la cocaine pour éviter la douleur produite par l'injection iodée dans le traitement de hydrocèle s.3-4
- Dr. Kh'ntirriann, “Epithéliome de la peau dans la jambe guéri par l'ablation”s.4
- M. Desprès (Clinique chirurgical, Hôpital de la Charité), “Diagnostic des tumeurs malignes du sein” s.4-6
- Mavrogéni Pacha, “Conférence sur la Malaria” s.6-7
- Zoéros Pacha, “Conférence sur M.Pasteur et” (suite)..... s.7-8

1e Année, No.7 (1/13 Septembre 1887), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Annexe aux conférences de S.Exc. Mavrogéni Pacha sur le choléra faites à l'Hopital de Seraskérat" s.1-5
- Thérapeutique: Hôpital Cochin, M.le Dr.Dujardin-Beaumetz, "Des médicaments antithermiques considérés comme sédatifs du système nerveux" s.5-6
- Zoéros Pacha, "Conférence sur M.Pasteur et ..." (suite)..... s.7-8

1e Année, No.8 (15/27 Septembre 1887), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Annexe aux conférences de S.Exc. Mavrogéni Pacha sur le choléra faites à l'Hopital de Seraskérat" (suite et fin) s.1-6
- Nouveau traitement de la lèpre s.6-7
- Variétéss.7
- Thérapeutiques.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Juin 1887.....s.8

1e Année, No.9 (15/27 Octobre 1887), İMK

- Trélat (Professeur de clinique chirurgicale à la Faculté [de Médecine] de Paris), "Cure radicale des hernies" s.1-3
- Thérapeutique: antithermiques (suite et fin) s.4-5
- Variétéss.5
- Mavrogéni Pacha, "Conférence sur la Malaria" s.5-7
- Zoéros Pacha, "Conférence sur M.Pasteur et ..." (suite)..... s.7-8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Juillet 1887.....s.8

1e Année, No.10 (1/13 Novembre 1887), İMK

- Dr.Macridi Pacha (Inspecteur des Hôpitaux), "Observations sur les Scorpions de Bagdad" s.1-2
- Nouveau traitement de la lèpre s.2-3
- Statistique de l'Hôpital de la Marine Impériale pour le mois Avril 1887 s.4-5
- Variétéss.5
- Mavrogéni Pacha, "Conférence sur la Malaria" s.5-6
- Zoéros Pacha, "Conférence sur M.Pasteur et ..." (suite).....s.7
- Bienfaits de la morphine par un morphinomane..... s.7-8

- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Septembre 1887s.8

1e Année, No.11 (1/13 Décembre 1887), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Haidar-Pacha. Conférence sur la Dysentérie" s.1-2
- Trélat (Professeur de clinique chirurgicale à la Faculté de Médecine de Paris), "Antisepsie. Origines et conséquences" s.2-6
- Dr. Bertrand, "Préservation des fièvres intermittentes par le sulfate de quinine, notamment en injections hypodermiques" s.6-8
- Variétéss.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Octobre 1887s.8

1e Année, No.12 (15/27 Décembre 1887), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Haidar-Pacha. Conférence sur la Dysentérie" (suite) s.1-3
- Dr. Macridi Pacha (Inspecteur des Hôpitaux), "Acarus de la reglisse"s.3
- Dr.E.L.Bertherand (Alger), "Préservation des fièvres intermittentes par le sulfate de quinine, notamment en injections hypodermiques" (suite et fin) s.3-4
- Statistique de l'Hopital des femmes, de Hasséki depuis le 1er Mars jusqu'au 1er Septembre 1303 s.5-7
- Mavrogéni Pacha, "Conférence sur la Malaria" s.7-8

1e Année, No.13 (15/27 Janvier 1888), İMK

- Dr. Macridy Pacha (Inspecteur des Hôpitaux), "Notice sur les hôpitaux militaires de Constantinople" s.1-4
- Dr. S.Hamburg, "Traitement des adénites suppurées, de certaines périostites et des furoncles, par l'acide salicylique et le salicylate de soude" s.4-5
- A. Zoéros, "Institut Antirabique de Constantinople: Tableau des personnes traitées jusqu'au 1er Décembre 1887 (1303)" s.6-7
- Statistique de l'Hôpital de la Prison Centrale du Ministère de la Police du mois de Mars 1303 (1887)s.7
- Revue de la presse: Traitement des convulsions des enfantss.7
- Variétéss.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Novembre 1303.....s.8

- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie"s.1-4 (özel sayfa numaraları verilmiş)

1e Année, No.14 (1/13 Février 1888), İMK

- Mr.Barette (Chef de la clinique chirurgicale de l'Hôpital de la Charité de Paris), "Conférence sur l'antisepsie appliquée à la chirurgie militaire" (Recueilli par Dr.J.Dicca, Professeur de la matière médicale et thérapeutique de l'Ecole Impériale de Médecine de Constantinople) s.1-3
- Dr. Macridy Pacha (Inspecteur des Hôpitaux), "Notice sur les hôpitaux militaires de Contantinople" (suite) s.3-5
- Dr.Contcpoulos (Médecin Principal de l'Hôpital Central du 3me corps d'armée, Monastir), "Sur un cas de mort subite causée par des coups de pied de cheval, sans lésion externe" s.5-6
- Variétéss.6
- Mavrogéni Pacha, "Conférence sur la Malaria" (suite) s.6-7
- Revue de la presse: Traitement des hémorroïdess.8
- Bibliographies.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople, Mois de Décembre 1303s.8
- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie" (suite) s.5-8

1e Année, No.15 (15/27 Février 1888), İMK

- Mr.Barette, "Conférence sur l'antisepsie appliquée à la chirurgie militaire" (suite) s.1-2
- Dr. Macridy Pacha "Notice sur les hôpitaux militaires de Contantinople" (suite) s.2-4
- Dr.Christovich, "Ablation incomplète d'une tumeur fibreuse intra-utérine"(?)
- Haïri, Hüsni, Aristidi et Ibrahim Effendis (médecins majors de l'hôpital militaire), "Etude médicale sur la ville de Beyrout" s.4-5
- Lettre du Dr. Mavrogéni, consul Ottoman à Marseille, adressée à Mavrogéni Pacha à propos des péripéties émouvantes du Prince Impérial d'Allemagnes.6
- Dr. M.Christovitch (Monastir, Turquie), "Tumeur fibreuse intra-utérine très volumineuse à large pédicule. Extirpation incomplète" s.6-7
- Variétéss.7

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la malaria: 3me Conférence”(suite) s.7-8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople, Mois de Janvier 1303.....s.8
- Mavrogéni Pacha, “Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 4e et 5e conférences” (suite) s.9-2

1e Année, No.16 (1/13 Mars 1888), İMK

- Mr.Barette, “Conférence sur l’antisepsie” (suite et fin)..... s.1-2
- Dr. Macridy Pacha “Notice sur les hôpitaux militaires de Contantinople” (suite) s.2-4
- Haïri, Hüsni, Aristidi et Ibrahim Effendis, “Etude médicale sur la ville de Beyrout” (suite et fin) s.5-6
- Dr. Mavrogéni (Marsilya), “La maladie du prince impérial d’Allemagne”..... s.5-6
- Variétéss.7
- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la malaria: 3me Conférence” s.7-8
- La vasélines.8
- Mavrogéni Pacha, “Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 5e, 6e et 7e conférences” s.13-16

1e Année, No.17 (15/27 Mars 1888), İMK

- Dr. Macridy Pacha, “Notice sur les hôpitaux militaires de Contantinople” (suite) s.1-4
- Dr. Macridy Pacha, Causes de l’insalubrité de Bassora. Moyens de l’assainir” s.4-6
- Revue de la presse.....s.6
- Variétéss.7
- Statistique de la mortalité de la ville de Constantinople pendant le mois de Janvier 1888s.7
- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la malaria: 3me et 4e onférences”s.7
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople, Mois de Février 1303.....s.8
- Bibliographies.8
- Mavrogéni Pacha, “Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 7e et 8e conférences” s.17-20

1e Année, No.18 (1/13 Avril 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Haidar-Pacha. Conférences sur la Dysentérie" (2e conf.)..... s.1-3
- Dr.Vuccino (de Rodosto), "Gangrène partielle du placenta. Naissance d'un enfant vivant et à terme" s.3-4
- Dr. Pardo, Constitution médicale dans l'année 1887 (à suivre) s.4-5
- Revue de la presse.....s.5
- Revue pharmaceutique (solution contre l'asthme, potion stomacique, collodion antigoutteux, potion à l'antipyrine)s.5
- Recherches cliniques sur l'acéto-phénétidine thérapeutique étrangère.....s.6
- Variétéss.6
- Variole à Constantinoples.7
- Bibliographies.7
- Nouvelles de l'étranger.....s.7
- Statistique générale annuelle des hôpitaux militaires de constantinople commençant au 1er Mars et finissant le 29 Février 1303s.7
- Dr. A.N. Tharewards, "Guérison de l'épilepsie en Angleterre"s.8
- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 9e et 10e conférences" s.21-24

1e Année, No.19 (15/27 Avril 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Haidar-Pacha" (3e conf.)..... s.1-3
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de l'année 1887" (suite) s.3-4
- Dr. Trousseau, "Note sur le chlorhydrate d'érythrofiéine. Nouvel anesthésique local" s.4-5
- Hermann Cohn (Docteur en philosophie et en médecine, Professeur d'ophtalmologie à Breslau), "Quelques notices sur l'hygiène oculaire dans les écoles de Constantinople" s.5-7
- Variétéss.8
- Nouvelles de l'étranger.....s.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople, Mois de Mars 1304s.8

- Mavrogéni Pacha, “Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 10e et 11e conférences” s.25-28

2e Année, No.20 (1/13 Mai 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de Haidar-Pacha” (3e conf.)..... s.1-3
- Dr.Barette (Chef de la clinique chirurgicale à la Faculté [de Médecine] de Paris et membre correspondant de la Société de Médecine de Constantinople), “De l’hygiène chirurgicale” s.3-4
- Hermann Cohn (Breslau), “Notices sur l’hygiène oculaire dans les écoles de Constantinople” (suite)..... s.5-7
- Dr.Pardo, “Constitution médicale de l’année 1887” (suite) s.7-8
- Revue de Presses.8
- Variétéss.8
- Nouvelles de l’étranger.....s.8
- Mavrogéni Pacha, “Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 11e, 12e et 13e conférences” s.29-32

2e Année, No.21 (15/27 Mai 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de Haidar-Pacha” (4e conf.) s.1-4
- Dr. Némo, “Causerie médicale” [31 Mart 1888’de Revue médico-pharmaceutique de çikan Bavachi’nin makalesine cevap] s.2-8
- Dr. Barette, “De l’hygiène chirurgicale” s.4-7
- Ahmed Pacha, “Hôpital de Yeni-Baghtche pour les expatriés musulmans” (traduit du Turc par le Dr. Kh’ntirriann)..... s.7-8
- Concours de la Société Centrale de Médecine du Nord.....s.8
- Variétéss.8
- Mavrogéni Pacha, “Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 13e, 14e et 15e conférences” s.33-36

2e Année, No.22 (1/13 Juin 1888), AMK, NLM

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de Haidar-Pacha” (4e conf.)..... s.1-3
- Dr.Misrachi (Membre correspondant de la Société Impériale de Médecine de Constantinople), “Névroses réflexes d’Origine Nasale” (Mémoire lu à la Société de Médecine de Salonique) s.3-4
- Ahmed Pacha, “Hôpital de Yeni-Baghtche pour les expatriés musulmans” (suite et fin), s.4-5

- Statistique abrégée de l'hôpital des expatriés musulmans (Mars – Février 1887)s.6
- Dr. Pardo, Constitution médicale dans l'année 1887 (suite)s.7
- Variétéss.7
- Revue de la presse: Atrophie thoracique de la phthisie par le Dr. Bompar (Bordeaux) s.7-8
- Bibliographies.8
- Observatoire Impérial Météorologique.....s.8
- Statistique de mortalité de la ville de Constantinople pendant le mois d'avril 1888 (Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire) s.8
- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Diphtérie, 15e et 16e conférences" s.37-40

2e Année, No.23 (15/27 Juin 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Haidar-Pacha" (suite)..... s.1-2
- Dr. Misrachi et Dr. Rifat (de Salonique), "Contribution à l'étude clinique et thérapeutique de la phénacétine" s.2-3
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de l'année 1887" (suite).....s.4
- Sévian, "Hôpital de la Marine" s.4-5
- Mouvement de l'Hôpital Municipal des femmes de Hasséki, Septembre 1887- Février 1888 s.6-7
- Variétéss.8
- Statistique de la ville de Constantinople, Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois de Mai de 1888.....s.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople au mois de Mai 1304.....s.8
- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 16e, 17e conférences" s.41-44

2e Année, No.24 (1/13 Juillet 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital d Haidar-Pacha" (5e conférence)..... s.1-2
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de l'année 1887" (suite)..... s.3-4
- Dr. Misrachi, "Considérations pratiques sur la fièvre intermittente pneumonique ou pneumonie intermittente..... s.4-6

- Revue de la Presses.6
- Variétéss.7
- Nécrologie (Bélisaire Pacha)s.7
- Statistiques de l'Hôpital de la Prison Centrale du Ministère de la police de l'année 1303/1888s.8
- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 18e, 19e conférences" s.45-48

2e Année, No.25 (15/27 Juillet 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital d Haidar-Pacha" (6e conférence)..... s.1-4
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de l'année 1887" (suite).....s.4
- Dr. Misrachi, "Sur un cas d'accouchement provoqué à cause d'une affection cardiaque grave compliquant la grossesse s.4-6
- Dr.Macridy Pacha, "Notice sur les dattiers de Bagdad" s.6-7
- Revue de la Presse (Mort à la suite des frictions mercuriales) s.7-8
- Variétéss.8
- Mouvements des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Juin 1304.....s.8
- Mavrogéni Pacha, "Hôpital de Maltépé. Conférences sur la Diphtérie. 20e conférences" (fin)..... s.49-51

2e Année, No.26 (1/13 Août 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital d Haidar-Pacha" (7e conférence)..... s.1-3
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de l'année 1887" (suite)..... s.3-4
- Dr. Michel Christovitch (Monastir), " Du procédé de choix dans le traitement chirurgicale de la cataracte" s.4-6
- Revue de la presse (Mort et autopsie de l'empereur Frédéric III, Gazette de Cologne)s.6
- Du rôle des vomissements dans l'étiologie des certains troubles auriculaires; Emploi de l'eau distillée de goudron dans le traitement des hémorrhagies Corneille St.Marc; Le talc dans les diarrhées chroniquess.7
- Statistique des malades aliénés aux infirmeries de l'asile pendant l'année 1887-88 (1303).....s.8

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E.Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (1e et 2e conférences)" s.1-4

2e Année, No.27 (15/27 Août 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la Dysentérie faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital d Haidar-Pacha" (7e conférence, suite et fin)..... s.1-4
- Dr.Barette (Chef de clinique chirurgicale à la Faculté de Médecine de Paris), "Conférences faites à la croix-rouge française"..... s.5-7
- Mouvements des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Juin 1304.....s.7
- Statistique de l'Asile des Aliénés de Toptachi de l'année 1887-88 (1303).....s.4
- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E.Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (1e et 2e conférences)" s.5-8

2e Année, No.28 (1/13 Septembre 1888), İMK

- Dr.Barette, "Conférences faites à la croix-rouge française" (2e conférence) s.1-5
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de l'année 1887" (suite)..... s.5-6
- Revue de la presse..... s.7-8
- Variétéss.8
- Bibliographies.8
- Nécrologie (Major Tevfik Bey, professeur des sciences naturelles à l'Ecole Impériale de Médecine).....s.8
- "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E.Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" [se trouve dans le sommaire mais pas dans le journal]

2e Année, No.29 (1/13 Septembre 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la malaria" (4e conférence) (suite) s.1-3
- Dr. Misrachi (Salonique), "Le traitement de la fièvre puerpérale" s.3-4
- Dr.Macridy Pacha, "Aphonie complète et parésie du tube digestif, causées par une frayeur. Guérison spontanée après 4 ans"..... s.5-6
- Revue de la presse..... s.6-8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois Août 1304 [dans la section en langue turque]

- Tefvik Vacid (Haydarpaşa ve Beylerbeyi hastahanelerinde müstahdem doktor kehhal binbaşı), Kemne-i dühaniye'nin kemne-i küliyyeden tefriki [cet article est publié dans la section en langue turque]

2e Année, No.30 (1/13 Octobre 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la peste faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Gumush-Soui" (1ère conférence)..... s.1-4
- Dr. Rıfat (de Salonique), " Note sur le traitement de la paramérite puerpérale par le raclage de l'utérus"s.4
- S.Serpossian, "De la prophylaxie et d'un nouveau traitement de l'épididymite blennorrhagique" s.5-6
- Corps étrangers dans l'oesophage. Extraction à l'aide du nouvel instrument Colin-Verneuil (Académie de Médecine de Paris, séance du 4 Septembre 1888) s.6-7
- De l'action thérapeutique du sulfonal chez les démentss.7
- Etude expérimentale sur le vestige marins.7
- Sur les troubles musicaux dans les cas d'aphasies.7
- Revue de Presses.8
- Varioless.8
- Nécrologie (Kadri Pacha, médecin du palais impérial)s.8
- Statistique. Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois d'août 1888s.8

2e Année, No.31 (15/27 Octobre 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la peste faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Gumush-Soui" (2e conférence)..... s.1-4
- Dr. Caradjay, "Etudes sur la physiologie de la phonation" s.4-5
- Revue de la presse (Société d'ophtalmologie de Paris, Séance du 2 Octobre 1888; Société de Chirurgie de Paris, Séance du 3 Octobre 1888) s.5-6
- Russie: Action du venin du serpent s.6-7
- Echinocoques du canal vertébrals.7
- L'oxygène dans la bronchite capillaire des enfantss.7
- Pneumonie intermittente d'origine paludéennes.7
- L'iode d'amidon comme désinfectant intestinal.....s.7

- Variétés s.7-8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de septembre 1304s.8
- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E.Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (3e et 4e conférences)..... s.9-12

2e Année, No.32 (1/13 Novembre 1888), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la peste faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Gumush-Soui" (3e conférence)..... s.1-3
- Dr.Gabouzzi, "Le choléra: La cause efficiente de sa virulence et de sa propagation" s.4-5
- Dr.Pardo, "Constitution Médicale de l'année 1887" s.5-6
- Revue de la presse..... s.6-8
- Nécrologie (Marco Pacha)s.8
- Variétéss.8

2e Année, No.33 (15/27 Décembre 1888), AMK, NLM

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la fièvre jaune faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Kouléli" (1e conférence)..... s.1-3
- Revue de la presse: Traitement de la conjonctivite granuleuse par le Dr. Ch.Abadie; Du sesquibromure de fer; Affections aiguës du coeur d'origine rhumatismale chez les enfants par M.Jules Simon; Traitement de l'ictère par les lavements froids par le Dr. Chauffard; Du salol par le Dr.Leichenfeld) s.4-5
- Statistique de l'Hôpital Militaire de Beyler-Bey du 1er mars au 29 février 1303 (1887-1888)..... s.6-8

2e Année, No.34 (15/27 Mars 1889), AMK, NLM

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur la fièvre jaune faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de Kouléli" (2e conférence)..... s.1-4
- Dr. S.Serpossian, "Calcul uréthral" s.4-5
- Dr.A.Sciaky, "Rétrécissement organique. Uréthrotomie interno" (Communication faite à la Société médicale de Salonique le 27 Décembre 1888)..... s.5-7
- Professeur Ord (Clinique médicale. Hopital St.-Thomas de Londres), "Symptomes et traitement de l'ulcère gastrique,"s.7

- Revue de la presse (Manifestations encéphaliques de la pleurésie purulente par Dr. E.Monin)s.8

2e Année, No.35 (15/27 Juillet 1889), İMK

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la fièvre jaune faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de Kouléli” (3e conférence)..... s.1-4
- Dr. Macridy Pacha, “Des vomissements périodiques spontanés de Mohamera – Les vipères et le sam du désert – Les requins – Le flux et le reflux de Chat-el-Arabe” s.5-7
- Statistiques de l’Asile des Aliénés de Toptachi 1304 (1888-1889).....s.8

2e Année, No.36 (1/13 Août 1889), İMK

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur la fièvre jaune faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de Kouléli” (4e conférence)..... s.1-5
- Revue de la presse..... s.5-8
- Publicités.8

2e Année, No.37 (15/27 Août 1889), İMK

- A Sa Majesté Impériale le Sultan Abdul-Hamid-Khan II.s.1
- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de la Marine” (1e conférence)..... s.2-3
- Télégrammes [nouvelles sur la santé des pèlerins]..... s.4-5
- Bulletin des epizooties (No.21, 1/13 Août 1889)s.5
- Bulletin du choléra en Mézopotamie (No.2, 3).....s.6
- Faits divers(Revue des Maladies de l’Enfance, Union Médicale, Bulletin Médical) s.6-7

2e Année, No.38 (1/13 Septembre 1889), İMK

- Mavrogéni Pacha, “Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l’Hôpital de la Marine” (1e conférence, suite)..... s.1-4
- Tableau statistique de mortalité de choléra à Bagdad en septembre 1851s.5
- Fait diverss.6
- Traduction [de la lettre de Munir Pacha, Ministre de l’Intérieur].....s.6
- Nécrologie (Nouri Pacha)s.6

- Dr. A. Jalaguier, "Traitement chirurgical des luxations en arrière, récentes ou irréductibles, des doigts sur les métacarpiens"s.6
- Bulletin du choléra en Mésopotamie (No.11).....s.7
- Bulletin des épizooties (Septembre 1889)s.7
- Publicités.8
- Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Juillet 1889.....s.8
- Hayvanat emraz-ı sairesine dair cetvel (section en Turc)s.6
- Irak kolerasının vefayat cetveli (section en Turc).....s.6

2e Année, No.39 (15/27 Septembre 1889) NLM

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (2e conférence)..... s.1-2
- Dr. C.Macridy Pacha, "La fièvre typhoïde à Constantinople. Observation d'un cas de perforation intestinale guérie" s.2-5
- Ier Leçon [Leçons de M.Le Professeur von During à l'Ecole Impériale de Médecine, Ier Leçon: : La peau] s.5-7
- Faits divers.....s.7
- Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois de juillet v.s.1889s.7
- Bulletin des épizooties (Juillet - Août 1889)s.7
- Publicités.8

2e Année, No.40 (1/12 Octobre 1889) NLM

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (2e conférence, suite)..... s.1-3
- Leçons de M.Le Professeur von During à l'Ecole Impériale de Médecine, Iie Leçon: Les Poils s.3-5
- Faits divers..... s.5-6
- [Mouvement des hôpitaux militaires de Constantinople]s.6
- Bulletin du choléra en Mésopotamie (No.18, 22, 23)s.6
- Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois de Septembre (v.s.)1889s.7
- Revue de la presse: Accouchement dans un cas d'ostéomalacie par M.Guéniot; [?] de la dysentérie; [traitement] de quelques abcès froids par des injections de naphтол; causticité variable de l'acide

phénique suivant ses dissolvants par M.Charles; ralentissement du poulx dans la blennorrhagie par W.Dubreuilh s.7-8

No.41 [ce numéro n'a pas été trouvé dans les bibliothèques]

3e Année, No.42 (1/12 Novembre 1889), NLM

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (3e conférence)..... s.1-4
- Macridy Pacha, "Souvenirs du siège de Silistre de 1854 – Plaies par armes à feu – Epidémies du typhus contagieux et de choléra Asiatique qui ont sévi alors à Silistrie et ses environs" s.2-6
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de Constantinople" s.4-7
- Faits divers.....s.7
- Bulletin du choléra en Mésopotamie (No.21, 24, 25, 29, 32, 33) s.7-8
- Bulletin des épizooties (No.27).....s.8
- Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois d'Octobre (v.s.)1889.....s.8

3e Année, No.43 (15/27 Novembre 1889), NLM

- Mavrogéni Pacha, "Conférences sur les maladies typhiques faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Hôpital de la Marine" (3e conférence, suite)..... s.1-2
- Macridy Pacha, "Souvenirs du siège de Silistre de 1854 – Plaies par armes à feu – Epidémies du typhus contagieux et de choléra Asiatique qui ont sévi alors à Silistrie et ses environs" (suite et fin) s.2-5
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de Constantinople" (suite et fin) s.2-4
- Faits divers.....s.4
- A l'Académie de Médecine de Paris [Extrait du rapport sur la prophylaxie de la tuberculose] s.4-5
- [Revue de la presse] Influence de la pilocarpine sur la couleur des cheveux par M.W.Prenbiss; Moyen d'administrer l'huile de foie par M.Gubler; Action purgative du Manzanillo par A.Betancourt et Darcy-Adams; Traitement de la diphtérie par M.Gaucher; Ananas dans la bronchite catarrhale par Dr.Flascher; Acide chronique contre la sueur des pieds, La glace contre les sueurs nocturnes par M.Rosenbach; La tanguinine par M.Arnaud..... s.6-7
- Mouvements des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois d'Octobre 1889s.8

3e Année, No.44 (1/13 Décembre 1889), NLM

- Mavrogéni Pacha, "Généralités sur les maladies infectieuses faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Ecole de Médecine" (1er conférence) s.1-5
- Dr. C.Macridy Pacha, "Des formes pernicieuses et anormales des fièvres intermittentes paludéennes observées dans différentes villes de la Turquie" s.5-6
- Revue de la presse: Traitement de la coqueluche, Indications générales par le Dr. A.Ollivier; l'Antidote de la morphine par le Prof. Arpad Bokal; L'Apomorphine comme émétique par John Brown; Salicylate de Crésol. Nouvel Antiseptique par M.Neucki s.6-8
- Mouvements des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Novembre 1889.....s.8

3e Année, No.45 (15/27 Décembre 1889), HTU, NLM

- Mavrogéni Pacha, "Généralités sur les maladies infectieuses faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Ecole de Médecine" (1er conférence, suite)..... s.1-3
- Dr. C.Macridy Pacha, "Des formes pernicieuses et anormales des fièvres intermittentes paludéennes observées dans différentes villes de la Turquie" (suite et fin) s.3-5
- Revue de la presse: Traitement de la coqueluche, Indications générales par le Dr. A.Ollivier; Recherches bactériologiques sur la désinfection des locaux par l'acide sulfureux par messieurs Bubief et Bruhl; Prognostic des maladies du coeur par le Prof. Leyden; Traitement des douleurs dysménorrhéiques par H.Huchard; Traitement de la gale par le savon au pétrole par Constantin Paul; l'Iodoforme contre l'hémoptysie par MM. Chauvin et Joressenne..... s.5-8
- Faits divers.....s.8
- Nécrologie (Dr. Kyriakon).....s.8

No.46 [ce numéro n'a pas été trouvé dans les bibliothèques]

4e Année, No.47 (1/13 Février 1890), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Généralités sur les maladies infectieuses faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Ecole de Médecine" (3eme conférence)..... s.1-3
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de Constantinople" s.3-4
- Revue de la presse: Sur le traitement de l'épidémie actuelle par le Dr.Dujardin-Beaumetz; La caféine et son emploi thérapeutique par le Clinique médicale du Dr.H.Huchard..... s.4-7

- Fait diverss.7
- Mouvements des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Janvier 1890; Causes de mortalités.8

4e Année, No.48 (1/13 Mars 1890), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Généralités sur les maladies infectieuses faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Ecole de Médecine" (4eme conférence)..... s.1-3
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de Constantinople" s.3-4
- Mémoire adressé par la Société Impériale de Médecine à son Altesse le Grand Vézir (signé par Dr.Pardo, secrétaire-général et Dr. Stékoulis, le président)..... s.4-6
- Revue de la presse: Clinique médicale du Dr. H.Huchard: Le caféine et son emploi thérapeutique..... s.6-7
- Faits divers.....s.7
- Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois de Janvier 1890.....s.8
- Mouvements des hôpitaux militaires de Constantinople. Mois de Février 1890; Causes de mortalités.8

4e Année, No.49 (1/13 Avril 1890), İMK

- Mavrogéni Pacha, "Généralités sur les maladies infectieuses faites par S.E. Mavrogéni Pacha à l'Ecole de Médecine" (4e et 5e conférences)..... s.1-3
- Dr.Pardo, "Constitution médicale de Constantinople" s.3-6
- Revue de la presse: Traitement de la dysenterie par les lavements de bichlorure de mercure par le Dr.Lemoine s.6-7
- Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant le mois de Février 1890.....s.8
- Ville de Constantinople. Décès enregistrés à l'Administration Sanitaire pendant l'année du 1er Mars 1889 au 28 Février 1890s.8
- No.50 [Nous n'avons pas pu étudier ce numéro, la bibliothèque "Hakkı Tarık Us" qui le renferme étant fermée sans précision de durée].
- No.51-69 [ces numéros n'ont pas été trouvés dans les bibliothèques]

5e Année, No.70 (1/13 Janvier 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.1-6
- "Age et causes de la circoncision" par Dr. Puschmann, Professeur de l'Histoire de la Médecine à l'Université de Vienne, 1891. Traduit de l'allemand par S.E. Mavrogény Pacha s.1-7
- Mavrogény Pacha, "1er Conférence: Etat puerpérale (Puerperium)" s.7-11
- Dr. Zartarian, "Ankylose cicatricielle de l'articulation temporo-maxillaire,"(suite et fin) s.11-13
- Revue de la Presse: Les blessures de guerre, Traitement local de la dysenterie, Injections sous-cutanées de l'eau salée après les grandes hémorragies, De la cause principale de la mort dans les brûlures de la peau; quelques considérations thérapeutiques à ce sujet..... s.13-16
- Chronique, Décorations et promotions, Nécrologie.....s.16

5e Année, No.71 (1/13 Février 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [sur la conférence sanitaire internationale de Venise] s.1-5
- "Age et causes de la circoncision" par Dr. Puschmann, Professeur de l'Histoire de la Médecine à l'Université de Vienne, 1891. Traduit de l'allemand par S.E. Mavrogény Pacha (Suite) s.1-8
- Mavrogény Pacha, "1er Conférence: Etat puerpérale (Puerperium)" (Suite)s.5-10
- Société Impériale de Médecine. Séances du 20 et 27 Novembre 1891 s.10-12
- Revue de la Presse: Le traitement de Pérityphilité, Traitement de l'Alopécie, Traitement de la Phtysie pulmonaire..... s.12-14
- Statistique du Choléra dans l'Empire Ottoman du 9 Juin 1891 au 7 Janvier 1892 s.15-16

5e Année, No.72 (1/13 Mars 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [état hygiénique de la capitale, maladies contagieuses et infectueuses] s.1-7
- "Age et causes de la circoncision" par Dr. Puschmann, Professeur de l'Histoire de la Médecine à l'Université de Vienne, 1891. Traduit de l'allemand par S.E. Mavrogény Pacha (Suite) s.1-10
- Mavrogény Pacha, "2ème Conférence: Puerperium" (Suite) s.7-10
- Lettre de S.E. Zambaco Pacha [à Son Excellence le Muchir Mavrogény Pacha. Médecin en Chef de S.M.I. le sultan, Sénateur

- etc.] [La lettre annonce le 2e congrès de Syphilographie, Vienne 1892]..... s.10-11
- Société Impériale de Médecine. Séances du 4 et 11 décembre 1891 s.11-14
 - Revue de la Presse: "Société de Chirurgie, Séance du 16 Décembre, Empoisonnement mortel par injection d'une solution de cocaïne dans la tunique vaginale" s.14-16

5e Année, No.73 (1/13 Avril 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [influence de l'hiver au point de vue de la météorologie de la morbidité et de la mortalité] s.1-5
- "Age et causes de la circoncision" par Dr. Puschmann, Professeur de l'Histoire de la Médecine à l'Université de Vienne, 1891. Traduit de l'allemand par S.E. Mavrogény Pacha (Suite) s.1-9
- Mavrogény Pacha, "2ème Conférence: Puerperium" (Suite et fin) s.6-10
- Dr. Zartarian, "Hernie inguinale - Cure radicale" s.10-12
- Société Impériale de Médecine. Séances du 2, 29 Janvier et 5 Février 1892 s.12-15
- Revue de la Presse: "Les Vapeurs de naphtaline dans la coqueluche, " "Formulaire: Suppositoire contre la colique hépatique"s.16

5e Année, No.74 (1/13 Mai 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" (sur la conférence sanitaire internationale de Venise. L'Empire Ottoman accepte d'organiser les lazarets avec ses propres ressources)..... s.1-6
- "Age et causes de la circoncision" par Dr. Puschmann, Professeur de l'Histoire de la Médecine à l'Université de Vienne, 1891. Traduit de l'allemand par S.E. Mavrogény Pacha (Suite et fin) s.1-7
- Mavrogény Pacha, "3ème Conférence: Puerperium" s.6-9
- Dr. Zartarian, "Hernie inguinale - Cure radicale" (Suite et fin)..... s.10-11
- Société Impériale de Médecine. Séances du 12, 15, 19 Février 1892.... s.12-14
- Revue de la Presse: "Thérapeutique: Du chlorure d'éthyle" s.14-16

5e Année, No.75 (1/13 Juin 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [Le cinquième anniversaire de la Gazette des Hôpitaux] s.1-8
- Le Carnet électroautographique (Feuilleton) s.1-7
- Mavrogény Pacha, "3ème Conférence: Puerperium" (Suite et fin) s.8-12
- Dr. Zartarian, "Opérations sur les veines" s.12-14

- Revue de la presse: "Localisation de la goutte dans le pénis. Erection permanente pendant trois semaines. Guérison", "Formulaire: Insufflation contre la phthisie Laryngée - Cozzolino" s.14-16

5e Année, No.76 (1/13 Juillet 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.1-7
- Mavrogény Pacha, "3ème [4ème olmalı] Conférence: Puerperium" s.7-10
- Société Impériale de Médecine. Séances du 22 Avril, 6 Mai 1892 s.10-14
- L'urèthre contre nature s.14-15
- Chroniques (Décorations et Promotions)..... s.15-16

5e Année, No.77 (1/13 Août 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [choléra] s.1-7
- Mavrogény Pacha, "4ème Conférence: Puerperium" (Suite et fin) s.7-11
- Revue de la Presse. Formulaire (Potion contre le choléra infantile, Pommade contre l'eczéma des enfants). Symptômes et traitement de l'empoisonnement par les champignons; Désinfection des murailles, Emploi des sels de Calcium, Des affections de l'appareil auditif consécutives au tabés dorsalis, Tamponnement des fosses nasales, La Solanine dans les affections gastriques, La papavérine succédané de l'opium chez les enfants. s.12-16

5e Année, No.78 (1/13 Septembre 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [choléra] s.1-6
- Mavrogény Pacha, "5ème Conférence: Puerperium" s.6-8
- Dr. Serpossian, "Des anputations primitives et consécutives" s.9-13
- Revue de la presse: Antipyrine contre la diphtérie, La digitale a haute dose dans la pneumonie, Le phénocolle, Salicylate de soude analgésique dans l'entorese, De l'albuminurie dans la syphilis..... s.13-15
- Télégrammes [annoncent les cas de choléra]..... s.15-16
- Lazaret de Platana (Mouvement quarantenaire)s.16

5e Année, No.79 (1/13 Octobre 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.1-7
- Mavrogény Pacha, "5ème Conférence: Puerperium" (suite) s.7-12
- Dr. Serpossian, "Des anputations primitives et consécutives" (suite et fin) s.12-15
- Revue de la presse. Rupture spontanée du foie pendant une crise de coliques hépatiquess.16

5e Année, No.80(1/13 Novembre 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [2e congrès international de dermatologie]..... s.1-7
- Mavrogény Pacha, "5ème Conférence: Puerperium" (suite) s.7-10
- Dr. Serpossian, "Trois épingles et deux aiguilles avalées"s.11
- Revue de la presse. Traitement du choléra par les injections d'eau salée. Traitement du choléra. Recherches expérimentales sur le chancre mou. Médecine pratique. De l'antisepsie buccale. L'emploi de la morphine dans l'urémie..... s.12-16

5e Année, No.81(1/13 Décembre 1892) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [choléra] s.1-8
- Feuilleton: Biographie de quelques chiens de bonne maison en société intime avec leurs maitres (à suivre) s.1-8
- Mavrogény Pacha, "6ème Conférence: Puerperium" s.8-12
- Télégrammes [annoncent les cas de choléra] s.12-13
- Revue de la presse. La quinine dans les convulsions hystériques. Résistance à la putréfaction du bacille du tétanos. Oxychinaseptol ou diaphtérine, antiseptique nouveau. Le menthol contre le prurit. Etude clinique et expérimentale sur le massage. L'essence de canelle de chine contre la pelade..... s.13-16

6e Année, No.82 (1/13 Janvier 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à İstanbul] s.1-8
- Mavrogény Pacha, "Feuilleton: Biographie de quelques chiens de bonne maison en société intime avec leurs maitres" (à suivre)..... s.1-11
- Mavrogény Pacha, "6ème Conférence: Puerperium" (fin) s.8-12
- Mavrogény Pacha, "7ème Conférence: Puerperium" (à suivre) s.12-14
- Télégrammes [annoncent les cas de choléra] s.14-15
- Formuless.15
- Bibliographie. Revue de la presse (L'eau bouilli comme boisson. Le clystère en Afrique)s.16

6e Année, No.83 (1/13 Février 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [choléra] s.1-9
- Mavrogény Pacha, "Feuilleton: Biographie de quelques chiens de bonne maison en société intime avec leurs maitres" (suite et fin) s.1-13
- Mavrogény Pacha, "7ème Conférence: Puerperium" (suite) s.9-14

- Revue de la presse (Pleurotus Lux, Le microbe de la coqueluche, Un bon exemple de vaccination, Vente abusive de morphine, Salol et Arséniate de cuivre dans la diarrhée des enfants, La fétidité de l'haleine) s.14-16
- 6e Année, No.84 (1/13 Mars 1893) İÜTT**
- Dr. Pardo, "Bulletin" [Le jubilé de M. Pasteur]..... s.1-5
 - Mavrogény Pacha, "9ème Conférence: Puerperium" s.5-9
 - İbrahim et Fouad, "Pulvérisateur à vapeur" s.9-10
 - Revue de la presse, (L'opium) s.10-16
- 6e Année, No.85 (1/13 Avril 1893) İÜTT**
- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.1-7
 - Mavrogény Pacha, "9ème Conférence: Puerperium" (suite) s.8-10
 - Revue de la presse, bibliographie s.10-16
- 6e Année, No.86 (1/13 Mai 1893) İÜTT**
- Dr. Pardo, "Bulletin" [conférence sanitaire internationale] s.33-41
 - Mavrogény Pacha, "Feuilleton, Histoire anecdotique de quelques chiens et chats de bonne maison" s.34-44
 - Mavrogény Pacha, "10ème Conférence: Puerperium" s.41-45
 - Bibliographie s.45-47
 - Revue des journaux..... s.47-48
 - Bulletin de Epizooties (lettre de Salonique); Ville de Constantinople: Décès enregistrés enregistrés à l'administration sanitaires.48
- 6e Année, No.87 (1/13 Juin 1893) İÜTT**
- Dr. Pardo, "Bulletin" [l'hygiène de la ville d'Istanbul]..... s.49-54
 - Mavrogény Pacha, "Feuilleton: Histoire anecdotique de quelques chiens et chats de bonne maison" s.50-63
 - Mavrogény Pacha, "10ème Conférence: Puerperium" s.55-57
 - Le choléras.57
 - Revue des journaux..... s.58-62
 - Bibliographie s.62-64
 - Nouvelless.64
- 6e Année, No.88 (1/3 Juillet 1893) İÜTT**
- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.65-71

- Mavrogény Pacha, "Feuilleton, Histoire anecdotique de quelques chiens et chats de bonne maison" s.66-72
- Mavrogény Pacha, "10ème Conférence: Puerperium" (suite) s.72-73
- Travaux originaux: De la filtration de l'eau au point de vue de la prophylaxie du choléra..... s.74-77
- Choléra..... s.78-79
- Nouvelless.79
- Nécrologie (Dr. Kasım İzzeddin, César Grollero s.79-80
- Ville de Constantinople: Décès enregistrés à l'Administration Sanitaires.80

6e Année, No.89 (1/13 Août 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [choléra] s.1-9
- Mavrogény Pacha, "Feuilleton: Biographie pittoresque et sentimentale de quelques chiens et chats de bonne maison" (suite) s.2-13
- Revue des journaux..... s.9-16
- Choléra.....s.16
- Nouvelless.16

6e Année, No.90 (1/13 Septembre 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [le 17e anniversaire de l'avènement au trône du Sultan Abdülhamid II] s.1-5
- Revue des journaux..... s.6-9
- J. Dauriac, "Choléra" s.10-14
- Le choléra en Turquie s.14-15
- Vient de Paraitre s.15-16

6e Année, No.91 (1/13 Octobre 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.1-6
- Dr. Serpossian, "Du choléra à Constantinople" s.6-13
- J. Dauriac, "Choléra" (suite) s.13-14
- Thérapeutique s.14-15
- Vient de Paraitres.16

6e Année, No.92(1/13 Novembre 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [choléra] s.1-4
- Dr. Serpossian, "Dilatation partielle de l'anüs par l'indicateur dans le cas de fissure anale..... s.5-9

- Thérapeutique s.9-12
- Thérapeutique appliquée..... s.12-16

6e Année, No.93 (1/13 Décembre 1893) İÜTT

- Dr. Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul] s.1-5
- Fournier, "Clinique des maladies syphilitiques et cutanées..... s.5-12
- Instructions à donner au public contre le choléra s.13-14
- Vient de paraître..... s.14-16

7e Année, No.94-95 (1/13 Janvier-Février 1894) AMK

- Pardo, "Bulletin" [constitution médicale à Istanbul au mois de janvier] s.1-6
- Mavrogény Pacha "Feuilleton: Biographie de quelques chats de bonne maison" (à suivre) s.2-11
- Pardo, "Bulletin [constitution médicale à Istanbul au mois de février] s.6-12
- Pardo, "Notice biographique à l'occasion du 50me anniversaire du doctorat de S.E. Mavrogéni pacha" s.13-20